

AB toprakları için *Grapholita packardi* zararlısının kategorizasyonu

Автор(и): гл.експерт Татьяна Величкова, Дирекция "Оценка на риска по хранителната верига", ЦОРХВ

Дата: 27.08.2018 Брой: 8/2018

Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi (EFSA) Bitki Sağlığı Paneli, **Kiraz kurtluğu (*Grapholita packardi*)** zararlısının bir kategorizasyonunu gerçekleştirmiştir.

Grapholita packardi, Konsey Direktifi 2000/29/EC'nin[1] Ek IIAl'inde *Enarmonia packardi* eş adı altında listelenmiş olup, AB'de risk oluşturan bir zararlı olarak bulunduğu bilinmemektedir.

Grapholita packardi, iyi tanımlanmış, çok nesilli[2], polifag[3] bir tür olup, Lepidoptera (*Lepidoptera*) takımına, Tortricidae (*Tortricidae*) familyasına aittir. Zararı öncelikle kirazlara (*Cerasus avium*) ve yaban mersinlerine (*Vaccinium corymbosum*) olmakla birlikte, elmalarda (*Malus domestica*), armutlarda (*Pyrus communis*), eriklerde

(*Prunus domestica*), ayvalarda (*Cydonia oblonga*), vişnelerde (*Prunus cerasus*), şeftalilerde (*Prunus persica*) ve alıç (*Crataegus*) gibi yabani bitkilerde de rapor edilmiştir. Zarar, yaban mersini, kiraz, şeftali, erik ve alıç meyvelerinin iç kısmıyla beslenen larvalar tarafından oluşturulur. Elmalarda zarar çoğunlukla aktif büyüyen sürgünlerde görülür ve meyvelerdeki zarara ilişkin veriler sınırlıdır. Larvaların neden olduğu zarar, meyvelerin kalitesini bozar, verimi ve pazar değerini düşürür.

Grapholita packardi ABD'de yaygın olarak dağılım göstermekte, Kanada ve Meksika'da ise sınırlı bir dağılıma sahiptir.

Avrupa ve Akdeniz Bitki Koruma Örgütü'nün (EPPO) 2018 küresel veri tabanında, ***Grapholita packardi*'nin AB'de bulunmadığı bildirilmektedir.** Zararlı, Topluluk'ta bulunmadığı bilinen bir zararlı olarak Direktif 2000/29/EC'nin Ek II, Bölüm A, Kesim I'inde listelenmiş olup, *Cydonia*, *Malus*, *Prunus* ve *Pyrus* cinslerine ait bitkiler üzerinde mevcut olduğunda, Avrupa dışı ülkelere kaynaklanan tohumlar hariç olmak üzere, tüm Üye Devletlerde girişi ve yayılması yasaktır.

Zararlı, potansiyel olarak konukçu bitkiler aracılığıyla (dikim amaçlı bitkiler olarak) veya bulaşmanın yerleşik olduğu ülkelere kaynaklanan meyveler yoluyla AB topraklarına girebilir.

Grapholita packardi'nin konukçu bitkileri (kültür ve yabani) AB'de yaygın olarak dağılım göstermekte olup, Kuzey Amerika ile Avrupa arasındaki iklim benzerlikleri dikkate alındığında, zararlının AB'ye girmesi durumunda bölgede yerleşme ve yayılma potansiyeline sahip olduğu ve konukçu bitkilerin verimini etkileyebileceği varsayılmaktadır.

Önlemler ve mücadele yöntemleri.

Cydonia, *Malus*, *Prunus*, *Pyrus* ve *Crataegus* cinslerine ait bitkiler için *Grapholita packardi*'yi düzenleyen mevcut fitosaniter önlemler, zararlının diğer (kültür ve yabani) konukçu bitkilerine de uygulanabilir.

Grapholita packardi ile mücadele yöntemleri şunlardır:

- Agroteknik mücadele:

Bahçelerde budama ve sıra arası toprak işleme yapılarak, zararlının larvalarının kışladığı habitatlar en aza indirilir (budama sonrası dallar uzaklaştırılır ve imha edilir, sıra arası toprak işleme ile bitkiler etrafındaki yabancı otlar ve bitki artıkları yok edilir); hasat sırasında zaten bulaşık meyveler ayrı toplanır ve imha edilir; zararlının doğal düşmanlarını korumak için, onlara karşı seçici olan bitki koruma ürünleri (BKÜ) kullanılır.

- Biyolojik mücadele:

Grapholita packard'nin yumurta veya larvalarına saldıran *Trichogrammatidae*, *Ichneumonidae* ve *Braconidae* familyalarına ait çeşitli parazitik yaban arısı ve sinek mevcuttur. Bu parazitoitlere karşı daha düşük toksisiteye sahip insektisitlerin (örneğin *Bacillus thuringiensis*) seçilmesiyle biyolojik mücadelenin etkinliği artırılacaktır.

- Kimyasal mücadele:

Elma içkurdu (*Cydia pomonella*), elma sineği (*Rhagoletis pomonella*) ve diğer Kuzey Amerika *Rhagoletis* türlerine karşı yapılan kimyasal mücadele ile *Grapholita packard* üzerinde de kontrol sağlanır. Zararlı, dikkatli izleme ve uygun insektisitlerin kullanımı yoluyla yönetilebilir. Erginleri izlemek için feromon tuzaklarının kullanılması ve bölgedeki zarar geçmişi, BKÜ uygulamalarının yapılıp yapılmayacağını ve ne zaman yapılacağını belirleyen araçlardır. İlaçlama zamanını belirlemenin en doğru yolu, meyve gelişimi sırasında yumurta bırakmanın başlangıcını tespit etmektir.

Belirsizlik

Rosaceae ve *Ericaceae* familyalarından hangi yabancı konukçuların dahil olduğu ve *Grapholita packard*'nin AB içinde yerleşmesi durumunda ortaya çıkabilecek ekonomik etki konusunda belirsizlikler olmasına rağmen, bu belirsizlik *Grapholita packard*'nin bir Birlik karantina zararlısı olarak değerlendirilmesi için gerekli kriterleri karşılayıp karşılamadığı sorusunu gündeme getirmek için yeterli değildir.

Sonuç

Grapholita packard, AB için potansiyel bir karantina zararlısı olarak değerlendirilmek üzere EFSA tarafından değerlendirilen tüm kriterleri karşılamaktadır. Zararının AB topraklarında bulunduğu bilinmediğinden, Birlik'in düzenlenmiş karantina dışı bir zararlısı için EFSA tarafından değerlendirilen kriterleri karşılamamaktadır.

Bulgaristan için Önemi

Hali hazırda zararlı AB topraklarında mevcut olmadığından, risk oluşturan bir zararlı olarak Direktif 2000/29/EC'nin Ek IIA'ine dahil edilmiştir. *Grapholita packard*'nin neden olduğu zararın ekonomik önemi göz önüne alındığında, Bulgaristan'da fitosaniter kontrol önlemlerine sıkı bir şekilde uyulmaktadır.

Kaynak:

Grapholita packardi Zararlı Kategorizasyonu -

<https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2018.5304>

Bitki sağlığı alanındaki diğer bilimsel görüşler ve güncel bilgilerin yanı sıra gıda zinciri boyunca risk değerlendirmeleri, Gıda Zincirinde Risk Değerlendirme Merkezi'nin web sitesinde bulunabilir -

<http://corhv.government.bg/>

[1] Topluluğa bitki veya bitkisel ürünlere zararlı organizmaların sokulmasına ve Topluluk içinde yayılmalarına karşı koruyucu önlemlere ilişkin 8 Mayıs 2000 tarihli 2000/29/EC sayılı Konsey Direktifi.

[2] Çok nesilli tür – yılda birkaç nesil geliştiren bir tür

[3] Polifag – çok sayıda bitki türüyle beslenen bir zararlı